

Ištuoka - Šiaurės Airija

TURINIO LENTELE

- 1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?
- 2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?
- 3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:
 - 3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),
 - 3.2 sutuoktinių turto padalijimui,
 - 3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,
 - 3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?
- 4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?
- 5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?
- 6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?
- 7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?
- 8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?
- 9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?
- 10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?
- 11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?
- 12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?
- 13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?
- 14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?
- 15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?
- 16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Šiaurės Airijoje santuokos nutraukimo tvarka nustatyta 1978 m. Šiaurės Airijos potvarkyje dėl santuokos bylų (toliau – 1978 m. potvarkis).

Vyras arba žmona santuoką gali nutraukti pateikę teismui rašytinį prašymą (vadinamą ieškiniu pareiškimu). Prašantis nutraukti santuoką asmuo vadinamas ieškovu, o kita šalis – atsakovu. Ieškovas privalo įrodyti, kad santuoka iširo negrįžtamai, ir pateikti

įrodymus, kuriais patvirtinamas vienas iš penkių faktų (žr. 2 klausimą). Ieškinio pareiškimas dėl santuokos nutraukimo negali būti pateikiamas, jeigu nuo santuokos sudarymo nepraėjo dveji metai. Tačiau tų dviejų metų laikotarpio įrodymus galima naudoti norint įrodyti, kad santuoka iširo negrįžtamai.

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Santuoka gali būti nutraukta remiantis vieninteliu pagrindu, t. y. jeigu ji iširo negrįžtamai. Ieškovas, norėdamas parodyti, kad santuoka iširo negrįžtamai, paprastai privalo įrodyti vieną ar daugiau iš toliau nurodytų faktų, susijusių su:

atsakovo neištikimybe. Šiuo faktu negalima remtis, jeigu ieškovas, sužinojęs apie neištikimybę, toliau gyveno su atsakovu ilgesnį nei 6 mėnesių nepertraukiamą laikotarpį arba atskirus laikotarpius, kurių bendra trukmė buvo ilgesnė nei 6 mėnesiai;

- atsakovo elgesiu, dėl kurio galima pagrįstai tikėtis, kad ieškovas negyvens kartu su atsakovu. Šiuo faktu negalima remtis, jeigu šalys po paskutinio nepagrįsto elgesio pasireiškimo dienos kartu gyveno 6 mėnesius arba ilgiau;
- atsakovo persikėlimu gyventi į kitą nei šeimos nuolatinę gyvenamąją vietą, kai jis negyveno su ieškovu nepertraukiamą dvejų metų laikotarpį iki pat ieškinio pareiškimo pateikimo dienos;
- šalių gyvenimu atskirai nepertraukiamą dvejų metų laikotarpį iki pat ieškinio pareiškimo pateikimo dienos, kai atsakovas sutinka su sprendimu nutraukti santuoką;
- šalių gyvenimu atskirai nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį iki pat ieškinio pareiškimo pateikimo dienos. Atsakovo sutikimas nebūtinai, ir jis gali pareikšti nesutinkąs nutraukti santuoką, nes tai jam sukels didelių finansinių arba kitokių sunkumų.

Nagrinėjant, ar atsakovas persikėlė gyventi į kitą nei šeimos nuolatinę gyvenamąją vietą arba šalys kokį nors nepertraukiamą laikotarpį gyveno atskirai, neatsižvelgiama į jokių laikotarpių (kurių bendra trukmė neviršija 6 mėnesių), kuriais šalys buvo atnaujinusios bendrą gyvenimą. Tačiau tokie laikotarpiai nebus įskaičiuoti į persikėlimo gyventi į kitą nei šeimos nuolatinę gyvenamąją vietą ar gyvenimo skyrium laikotarpį.

Jeigu teismą tenkina pateikti negrįžtamo santuokos iširimo įrodymai, jis priima negalutinį sprendimą (teismo sprendimas, po kurio priimamas galutinis sprendimas dėl santuokos nutraukimo).

Santuokos nutraukimo procesas baigiamas, kai negalutinis sprendimas tampa galutinis. Prašymą negalutiniam sprendimui suteikti galutinio sprendimo galią galima pateikti praėjus šešioms savaitėms ir vienai dienai nuo negalutinio sprendimo priėmimo dienos. Jeigu prašymas nepateikiamas per 12 mėnesių po negalutinio sprendimo priėmimo, ieškovo gali būti prašoma pateikti priešai patvirtintą pareiškimą (rašytinį patvirtinimą), kuriame paaiškinamos vėlavimo priežastys. Tam tikromis aplinkybėmis atsakovas gali prašyti sprendimui suteikti galutinio sprendimo galią. Šalys negali sudaryti naujos santuokos, kol nepriimtas galutinis sprendimas.

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Konkrečios taisyklės santykiams po santuokos nutraukimo netaikomos. Tačiau nesitikima, kad šalys toliau gyvens kartu, ir žmona, jeigu buvo pasirinkusi savo vyro pavardę, gali nuspręsti susigrąžinti mergautinę pavardę.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

1978 m. potvarkyje yra rimtų padarinių sukeliančių nuostatų, kurios leidžia teismui svarstyti šalių turto padalijimo klausimą ir reglamentuoti jų finansinius susitarimus tiek tarpusavyje, tiek šeimos vaikų atžvilgiu.

Priimdamas sprendimą dėl santuokos nutraukimo arba vėliau teismas gali nuspręsti dėl vienos ar kelių toliau išvardytų aplinkybių:

- periodinių išmokų;
- vienkartinės išmokos sumokėjimo;
- turto padalijimo;
- pensijos padalijimo arba pensijos fondų atidėjimo.

Prieš priimdamas sprendimą teismas atsižvelgia į visas bylos aplinkybes. Tačiau pirmiausia teismas svarsto bet kokio 18 metų dar neturinčio šeimos vaiko gerovės klausimą.

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Po santuokos nutraukimo abu tėvai toliau vykdo tėvų pareigas santuokiniams vaikams ir pareigą išlaikyti nepilnamečius šeimoje gyvenusius vaikus.

Jeigu šeimoje yra nepilnametis vaikas (iki 16 metų) arba vyresnis nei 16 metų vaikas, kuris mokosi švietimo įstaigoje ar specializuotoje prekybos, verslo arba profesinėje mokykloje, ieškovas turi užpildyti formą (M4 forma) ir joje nurodyti šio vaiko globos tvarką. Šia forma kiekviena šalis skatinama siekti susitarimo dėl pasiūlymų, susijusių su vaiko ateitimi, ir jį sudaryti. Tačiau jeigu susitarimo negalima pasiekti, atsakovas turi galimybę pateikti savo atsiliepimus į siūloma globos tvarką ir teismas gali pasinaudoti savo įgaliojimais pagal 1995 m. Šiaurės Airijos potvarkį dėl vaikų (pvz., nurodyti, kur vaikas turėtų gyventi).

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Pareiga išlaikyti kitą sutuoktinį nutraukus santuoką nebegalioja, išskyrus atvejus, kai teismas priima sprendimą dėl išlaikymo arba turto padalijimo.

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

Ieškinio pareiškimas dėl gyvenimo skyrium gali būti pateiktas, jeigu santuoka iširo, tačiau ieškovas dėl kokios nors priežasties nenori nutraukti santuokos. Jeigu ieškovo pareiškimas dėl gyvenimo skyrium tenkinamas, jis nebeprivalo gyventi kartu su savo sutuoktiniu. Vis dėlto jis negali sudaryti naujos santuokos. Sprendimas dėl gyvenimo skyrium neužkerta kelio pateikti prašymą nutraukti santuoką.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Priimant sprendimą dėl gyvenimo skyrium nebūtina įrodyti, kad santuoka negrįžtamai iširo.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Nesitikima, kad sutuoktiniai toliau gyvens kartu. Jeigu sprendimas dėl gyvenimo skyrium galioja ir vienas iš sutuoktinių miršta nepalikęs testamentu (netestamentinis palikimas), jo turtas padalijamas taip, tarsi kitas sutuoktinis jau mirė, ir bet kokia nauda, kurią jis būtų gavęs, bus prarasta. Teismo įgaliojimai dėl turto padalijimo gyvenimo skyrium atveju paprastai yra tokie pat, kaip ir nutraukiant santuoką. Tačiau teismas negali priimti sprendimo dėl pensijos padalijimo.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Sprendimas dėl santuokos pripažinimo negaliojančia priimamas, jeigu ieškovas įrodo, kad santuoka sudaryta remiantis absoliučiais arba santykiniais santuokos negaliojimo pagrindais. Absolutus santuokos negaliojimas reiškia, kad santuoka niekada neturėjo būti sudaryta ir kad ji laikoma niekada neturėjusia jokio teisinio statuso. Santykinis santuokos negaliojimas reiškia, kad santuoka yra pripažįstama ir galioja tol, kol nėra panaikinama.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Santuoka pripažįstama negaliojančia remiantis absoliučiais negaliojimo pagrindais, jeigu įrodomas vienas iš toliau nurodytų faktų:

- šalis sieja pernelyg artimi giminystės ryšiai;
- kuriai nors iš šalių yra mažiau nei 16 metų;
- nebuvo iki galo sutvarkyti santuokai taikomi formalumai;
- santuokos sudarymo metu viena iš šalių jau buvo teisėtai susituokusi;
- šalys nėra skirtingų lyčių (viena šalis turi būti vyriškosios, o kita – moteriškosios lyties);
- poligaminės santuokos, sudarytos ne Šiaurės Airijoje, atveju vienas iš sutuoktinių santuokos sudarymo metu nuolat gyveno Šiaurės Airijoje.

Santuoka pripažįstama negaliojančia remiantis santykiniais santuokos negaliojimo pagrindais, jeigu įrodomas vienas iš toliau nurodytų faktų:

- santuoka nebuvo iki galo sudaryta dėl vieno iš sutuoktinių nesugebėjimo jos iki galo sudaryti;
- vienas iš sutuoktinių atsisakė ją sudaryti;
- vienas iš sutuoktinių nedavė galiojančio sutikimo sudaryti santuoką (pvz., buvo verčiamas ir priverstas sutikti arba klaidingai suprato ceremonijos pobūdį);
- santuokos sudarymo metu vienas iš sutuoktinių sirgo psichikos liga;

- santuokos sudarymo metu vienas iš sutuoktinių sirgo užkrečiamąja venerine liga;
- santuokos sudarymo metu žmona buvo pastojusi ne nuo savo vyro.

Jeigu prašymas priimti sprendimą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia grindžiamas vienu iš keturių paskutinių išvardytų faktų, prašymas turėtų būti pateiktas per trejus metus nuo santuokos sudarymo. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis teismas gali leisti pateikti prašymą pasibaigus šiam laikotarpiui.

Jeigu prašymas grindžiamas dviem paskutiniais faktais, ieškovas turi įrodyti, kad santuokos sudarymo metu nežinojo apie ligą ar nėštumą.

Teismas nepripažįsta negaliojančia santuokos, sudarytos remiantis santykiniais negaliojimo pagrindais, jeigu atsakovas įrodo, kad:

- ieškovas žinojo, kad santuoka gali būti pripažinta negaliojančia, tačiau elgėsi taip, kad pagrįstai manė, jog prašymas pripažinti santuoką negaliojančia nebus pateiktas, ir
- tai būtų nesąžininga.

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Jeigu santuoką galima pripažinti negaliojančia remiantis absoliučiais santuokos negaliojimo pagrindais, ji pripažįstama visiškai negaliojančia ir laikoma niekada neegzistavusia. Jeigu santuoką galima pripažinti negaliojančia remiantis santykiniais santuokos negaliojimo pagrindais, ji laikoma negaliojančia nuo galutinio sprendimo dėl santuokos pripažinimo negaliojančia priėmimo dienos.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

Šiaurės Airijoje veikia nemažai tarpininkavimo paslaugų teikiančių agentūrų (pvz., „Relate“). Tarpininkavimas gali padėti jums išspręsti praktinius santuokos nutraukimo klausimus, įskaitant klausimus dėl finansinių susitarimų ir vaikų auklėjimo.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

Ieškinio pareiškimai dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia gali būti pateikti Aukštajam teismui arba santuokos nutraukimo klausimus nagrinėjančiam grafystės teismui. Tačiau jeigu atsakovas pateikia atsiliepimą į grafystės teismui pateiktą ieškinio pareiškimą, byla perduodama Aukštajam teismui.

Teismų adresus ir telefono numerius galima rasti [Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnybos svetainėje](#).

Norėdami pradėti bylą, privalote atitinkamam teismui nusiųsi tam tikras formas, įskaitant:

- santuokos liudijimo originalą (ne fotokopiją), prie kurio pridedamas patvirtintas vertimas ir rašytinis santuokos teisėtumo patvirtinimas, jeigu santuoka sudaryta ne Šiaurės Airijoje;
- šeimos vaiko, neturinčio 18 metų, gimimo liudijimo originalą (pateikiama išsami liudijimo forma, kurioje yra nurodyti visi tėvų ir vaiko duomenys);
- bet kokio ieškinio pareškime paminėto teismo sprendimo kopiją;
- bet kokio susitarimo (pvz., dėl finansų), kuris turi būti įtrauktas į teismo sprendimą, originalą ir dvi kopijas, taip pat
- sumokėto žyminio mokesčio kvitą (apie galiojančią žyminį mokestį informaciją teikia teismo raštinė).

Teismo raštinėje galima gauti formų kopijas ir paaiškinimus, kaip jas užpildyti. Tačiau teismo darbuotojai negali teikti teisinių konsultacijų arba nurodyti, ką reikia sakyti.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Turite teisę prašyti suteikti teisinę pagalbą. Tačiau suteikiamos finansinės pagalbos lygis (jeigu pagalba skiriama) priklauso nuo materialinės padėties vertinimo rezultatų. Jums gali tekti atlyginti dalį išlaidų net ir tuo atveju, jeigu pagal materialinės padėties vertinimo rezultatus galite gauti finansinę pagalbą. Pagal susitarimą šias išlaidas per tam tikrą laiką galima atlyginti Teisinės pagalbos departamentui. Be finansinio tinkamumo kriterijų, turite atitikti ir faktinių bylos aplinkybių patikrinimui keliamus kriterijus, t. y. turi būti tinkamas pagrindas iškelti arba ginti bylą ir bylos iškėlimas arba gynimas turi būti pagrįstas visomis aplinkybėmis.

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Galutinis sprendimas dėl santuokos nutraukimo arba santuokos pripažinimo negaliojančia negali būti apskūstas, jeigu nukentėjusioji šalis turėjo galimybę apskūsti negalutinį sprendimą, tačiau to nepadare. Be to, sprendimai, priimti šalių sutikimu, gali būti apskūsti tik teismui leidus. Apeliacinis teismas turi plačius įgaliojimus ir gali patvirtinti, panaikinti arba pakeisti pradinį sprendimą.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1347/2000 (toliau – reglamentas) nustatyta, kad vienoje valstybėje narėje priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia turi būti pripažintas kitose valstybėse narėse netaikant jokios specialios procedūros (išskyrus reglamente nustatytą procedūrą).

Prašymą pripažinti sprendimą gali pateikti bet kuri suinteresuotoji šalis, ir nepripažinimo pagrindai yra griežtai apriboti (pvz., pripažinti sprendimą gali būti atsisakyta, jeigu sprendimas prieštarauja viešajai politikai).

Prašymą dėl pripažinimo būtina pateikti Šiaurės Airijos Aukštajam teismui.

Jeigu reglamentas netaikomas, sprendimui gali būti pritaikytas 1986 m. Šeimos teisės įstatymo 46 straipsnis, kuriame nustatytos bendrosios sprendimo dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia, turinčių užsienio elementą, pripažinimo sąlygos.

Prašymas dėl sprendimo dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia, turinčių užsienio elementą, pripažinimo turi būti pateiktas Aukštajam teismui. Prašymas pateikiamas kaip ieškinio pareiškimas, prie kurio pridedama sprendimo dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia kopija.

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Kadangi sprendimų dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia pripažinimo klausimus nagrinėja Aukštasis teismas (pagal reglamentą ir 1986 m. Šeimos teisės įstatymą), bet koks prieštaravimas siūlomam pripažinti sprendimui taip pat nagrinėjamas šiame teisme. Sprendimo nepripažinimo pagrindai nustatyti reglamento 15 straipsnyje ir 1986 m. Šeimos teisės įstatymo 51 straipsnyje.

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Jeigu Šiaurės Airijos teismas nusprendžia turįs jurisdikciją nagrinėti santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia bylą, jis taiko Šiaurės Airijos teisę.

Šiaurės Airijos teismas turi jurisdikciją nagrinėti santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium bylą (netgi jeigu santuoka sudaryta užsienyje), jeigu:

- teismas turi jurisdikciją pagal reglamentą arba
- pagal reglamentą jurisdikcijos neturi joks susitariančiosios valstybės (t. y. vienos iš valstybių, kuri buvo viena pirmųjų reglamento šalių, arba valstybė, kuri nuo to laiko patvirtino reglamentą) teismas ir bylos iškėlimo metu kuri nors iš santuokos šalių nuolat gyvena Šiaurės Airijoje.

Šiaurės Airijos teismas turi jurisdikciją nagrinėti santuokos pripažinimo negaliojančia bylą (netgi jei santuoka sudaryta užsienyje), jeigu:

- teismas turi jurisdikciją pagal reglamentą arba
- pagal reglamentą jurisdikcijos neturi joks susitariančios valstybės teismas ir kuri nors iš santuokos šalių
- bylos iškėlimo dieną nuolat gyveno Šiaurės Airijoje arba
- mirė iki tos datos ir mirties dieną nuolat gyveno Šiaurės Airijoje arba šios santuokos šalies įprastinė gyvenamoji vieta nepertraukiamą vienu metų laikotarpiu iki mirties dienos buvo Šiaurės Airijoje.

Susijusios nuorodos

[Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnyba](#)

- Daugiau informacijos apie teisinę pagalbą galima rasti [Šiaurės Airijos Teisinės pagalbos departamento](#) svetainėje.

- Daugiau informacijos apie tarpininkavimą galima rasti „[Relate NI](#)“ svetainėje ir „[JK šeimos tarpininkų koledžo](#)“ svetainėje.
-

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 08/01/2019